

APRÓ KÖZLEMÉNYEK

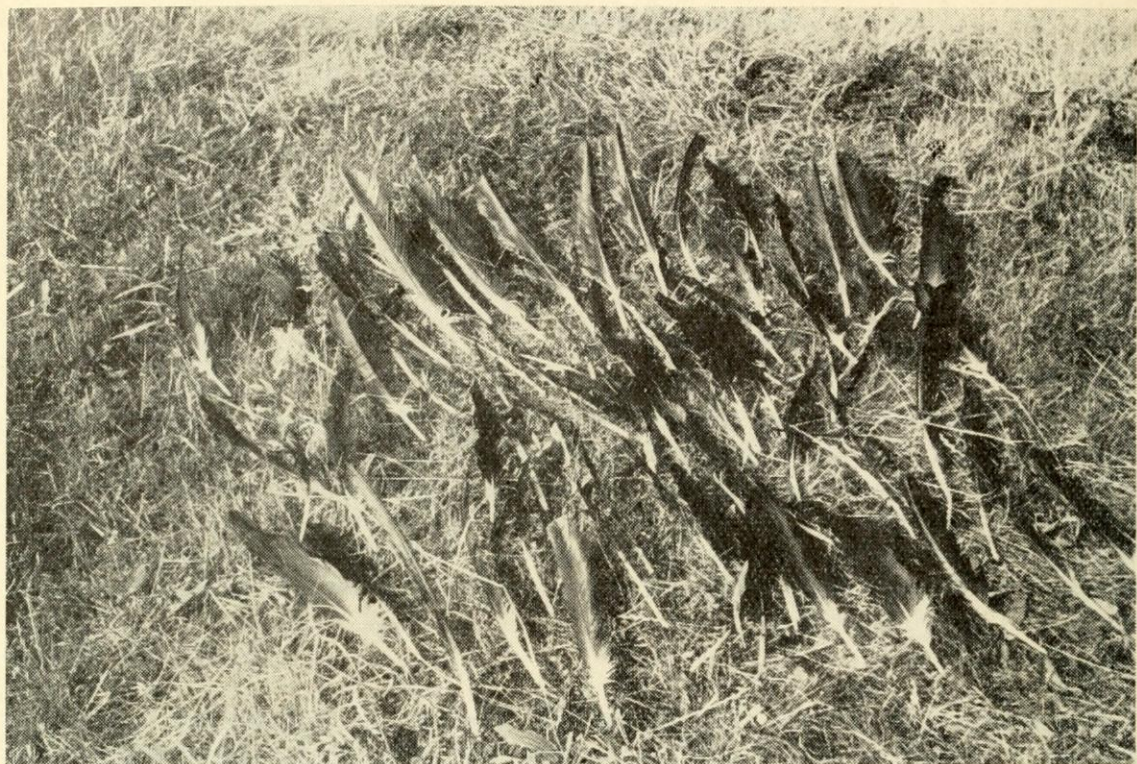
Sarki bűvár előfordulása Mátraszelen. 1966 október végén az egyik mátraszelei vadász a volt külszíni bányafejtés taván két sarki bűvart lőtt, amelyek több napja ott tartózkodtak. Egyik napon együtt két darab tőkésrécével. Elmondta a vadász, hogy a külszíni fejtés vizében (15—20 m) sok apró hal található. Kb. 7 db. tartózkodott a tavon. A kérdéses időszakban enyhe, tiszta őszi időjárás uralkodott. (Mátraszele, Nógrád megyében Salgótarjától kb. 8—10 km-re fekszik.)

dr. Ruzsik Mihály

Kiskócsagtelep Ároktő határában. A hortobágyi halastavak, valamint mocsarak hatalmas táplálékgyűjtő területként szolgálnak a gémfélék családjának valamennyi hazai képviselője számára. A fán fészkelő fajok fészkelési lehetőségei azonban korlátozottak. Ezért a szürkegém, üstökös gém, kiskócsag, valamint a bakcsó a Tisza menti kőrises, égeres nyárerdőkben telepszik meg legszívesebben. NAGY LÁSZLÓ megfigyelése szerint (Aquila 1948—51) a negyvenes években kb. 300 fészekből álló telepük volt Egyek községtől mintegy 5 km-re levő „Maráz”-nak nevezett erdőben. Ez az erdő ma már nem létezik. 1964 június 14-én Ároktő határában hasonló nagyságú telepet találtam. A lakott fészkek megszámlálása messzelátóval szinte lehetetlen, valószínűleg jóval több, mint adataimból kitűnik: szürkegém 112—158, bakcsó 70—80, kiskócsag 39, üstökös gém 32 volt megállapítható. 1965 május 4-én valamennyi fentemlített faj megtalálható volt, sőt 16 db nagykarókatona is láttam. Június 18-án az alábbi lakott fészkeket sikerült a magas árvízzel előntött erdőrészben megszámlálnom: szürkegém 84, bakcsó 120—130, kiskócsag 54, nagykarókatona 6 fészek. A kárókatona az erdő árka és a Tisza közt levő alacsony kőrifára fészkeltek. Üstökös gémet a május 4-i előfordulás ellenére nem figyeltem meg. Az 1964., valamint 1965. évi megfigyeléseim szerint az erdőben feltételezhető a feketególya fészkelése is, melyek minden kiszállásom alkalmával az erdőből repültek fel. Fészkükre azonban hosszas keresés után sem találtam.

Kovács Béla

Meddő gólyák Hortobágyon és Biharugrán. Fészkelési és fióknevelési időszakban történt hortobágyi és biharugrai kiszállásaim alkalmával feltűnt a csoportosan, naphosszat ácsorgó, valószínű meddő gólyák (*Ciconia ciconia*) nagy száma. A gólyákat a Debrecenről Füzesabony felé vezető országúton a Hortobágy előtt levő 78—82-es kilométerkövek közti (Újvárosi lapos), valamint a Fényes tavak után a 45—55-ös kilométer jelzések közti útszakaszon

20. ábra. Vedlő gólyák elhullatott kéz- és karevező tollai 1967. június 10-én, a kardoskúti legelőn

Fig. 20. Lost primaries and secondaries of moulting Storks on the pasture of Kardoskút, the 10th of June 1967

Foto: Dr. Sterbetz I.

(Kilátóilapos) találtam, majd minden esetben ugyanazon a helyen, a tocsogók partján. A gólyák számának alakulása a következő volt: 1965. V. 5. Újvárosi lapos 14 db, Kilátói lapos 54 db, 1965. V. 20. Újvárosi lapos 31 db, Kilátói lapos 48 db. 1965. VI. 16. Újvárosi lapos 19 db, Kilátói lapos 22 db. 1965. VI. 18. Újvárosi lapos egy sem, Kilátói lapos 31 db. 1965. VII. 5. Újvárosi lapos 11 db, Kilátói lapos 38 db.

Biharugrán a gólyák a Begécsi halastavaktól délre, Geszt felé eső területen tartózkodtak egész nyáron át, nagy csapatban. — 1965. VI. 10. 42 db, VII. 3. 51 db, VII. 9. 34 db.

Kovács Béla

Vedlő gólyák gyülekezése Kardoskúton. 1967. június 6—10 közt nap-nap után egy ötven főnyi, vedlő gólyacsapat szokatlan látványában gyönyörködtem a kardoskúti természetvédelmi területen. A részben teljesen röpképtelen, részben csak alacsonyan és nehezen repülő gólyák FARKAS ISTVÁN természetvédelmi őr szerint ekkor már kb. egy hete tartózkodtak ott. Napközben zárt csapatban a közeli réteken sáskáztak és este gyalog közelítették meg a nagy szikestő zátonyain levő éjjelezőhelyüket. A tó környékén nagy mennyiségű, kivedlett kar- és kézevezőtollat gyűjtöttünk.

dr. Sterbetz István

Átvonuló fehérgólyák és gyurgyalagok a Déli-Kárpátok fölött. Sík- és dombvidékeinken élő költöző madaraink úgy látszik nem mindig választják a legkönnyebb megoldást az útjukban álló magashegységeken való tavaszi—ősz átkelésük alkalmával. Erről főleg az alábbi megfigyelések győztek meg. 1964. augusztus 17-én a déli órákban a Királykőhegység 1816 m magas Kis-királykő nevű csúcsa fölött haladt át egy déli irányba vonuló 130-as létszámú *fehérgólya*-csapat (*Ciconia ciconia*). Néhány nappal később, aug 21-én egy 18—20-tagú *gyurgyalag*-csapat (*Merops apiaster*) repült délnek az 1735 m-es Tamás-csúcs fölött, ugyancsak a Királykőben. E fajjal találkoztam 1965. aug. 25-én a Fogarasi-havasban is, ahol nem messze a Déli-Kárpátok legmagasabb csúcsától, a 2543 m magas Moldoveanutól, 2000 és 2200 m-es t.sz.f.m. között, az Ucea Mare patak völgyében hosszabb időn át hallottam ott időző gyurgyalagok hangját.

Béldi Miklós

(A szerkesztő megjegyzése: A légáramlás irányával keresztben húzódó hegyláncok a légáramlást felfelé kényszerítik, ami a vonuló madárcsapatoknak igen előnyös, mert nagyobb megerőltetés nélkül tekintélyes magasságra emelkedhetnek, ahonnan egyszerű lesiklással is jelentős távolságokra juthatnak el. Lehetőleg addig, amíg újabb felfelé szálló légáramlatba nem ütköznek, amivel ismét a magasba vitetik magukat. A felfelé szálló légáramlatoknak (egyéb eredetű is van) ezt a gazdaságos voltát minden nagyobb távolságra vonuló, jó repülő madarunk igyekszik kihasználni, elsősorban a vitorlázó repülés mesterei a gólyák, daru, nagyobb ragadozók, sirályok stb. A Déli-Kárpátok nagyjából kelet—nyugati irányban húzódó vonulata ebből a szempontból a lehető legkedvezőbbnek látszik és nincs kizárva, hogy éppen ez a körülmény vonzza a vonuló madárcsapatokat. Kíváncsinos volna ezt a kérdést ilyen szempontból behatóbban tanulmányozni.)

A batla újabb megjelenése Csákánydoroszlóban. A csákánydoroszlói Nagygödörnél 1966. X. 3-án három batla (*Plegadis falcinellus*) tartózkodott. Ezen kívül még egy előfordulási adatunk van a község területéről: 1920. év nyarán hosszabb időn át mutatkozott itt kisebb csapatuk.

Csaba József

Nyári ludak költése Baranyában. A Baranya megyei Sumony községhez tartozó halastón 1965-ben 12 költőpár volt, amelyek azonban az Arvalinozásnak estek áldozatul. 1966. évben nem volt költő nyári ludunk, de 1967. évben ismét költött. Április 4-én láttam két ludat a tó melletti legelőn a fészket azonban a nádvagók kifosztották, mert a tojások összetört héját megtaláltam a nádvagók pihenőhelyén. A tógazdaság vezetője szerint 1967-ben 2 pár költött, illetve költ, a tavon. Így remény van rá, hogy csak az egyik fészket semmisült meg.

Geréby György

Bütykös ásólúd a Hortobágyon. 1965. augusztus 30-án RÓTH ISTVÁN fővadász bütykös ásóludat (*Tadorna tadorna L.*) hozott a Debreceni Agrártudományi Főiskola Állattani Tanszéke számára, melyet Hortobágyon lőttek.

Kovács Béla

Üstökös récék a Péteri-tavon. 1967 tavaszán három alkalommal figyeltem meg üstökösrecéket (*Netta rufina*) a Péteri-tavon. III. 12-én 3 hím, 1 tojó tartózkodott az I. tó szélén. III. 15-én ugyancsak 3 hím, 1 tojó az I. tó közepén

barátrécék (*Aythya ferina*) társaságában, de a 4 üstökösreце mindig együtt tartott. IV. 3-án 1 hím, 1 tojó ugyanazon tó közepében tartózkodott, szintén barátrécékkel. Lehetséges, hogy ezek újabb példányok, mivel a közbeeső III. 25-i megfigyelésen nem észleltem üstökösrecéket. A IV. 9-i és IV. 16-i megfigyeléseken sem láttam ezt a fajt, tehát továbbvonultak.

Bankovics Attila

Fakókeselyű Tiszántúlon. CSERNUS FERENC és öt vadásztársa egybehangzóan igazolja, hogy 1967. január 14-én, a déli órákban, Telekgerendás határában egy kopasz nyakú „sast” láttak előttük keresztben átrepülni, tőlük kb. 100—120 lépés távolságra és 30 lépés magasságban. Kérdésemre, hogy milyen színű volt, világos vagy sötét, egybehangzóan azt állították, hogy világos és óriási nagy. A madár tehát fakókeselyű volt.

Nagy László

Halászsasok csoportosulása. A Baranya megyei sumonyi halastón 1967. április 4-én 6 db halászsast láttam egy csoportban — egymáshoz aránylag közel — a halastavi etető karón ülni. Baranya megyében — de másutt is — a magam részéről csak magános halászsasokat láttam vagy egyszerre két példányt. Csapatos előfordulásukkal még nem találkoztam.

Geréby György

Pernis apivorus fészkelése a Pilisben. A Tahi fölött fekvő Kis-Bükktető oldalában 1967. nyarán darázsölyv (*Pernis apivorus*) költött. A jó építésű, friss ágakból rakott fészket 8—10 m magasan, K-re a Dunára néző oldalon találtam. A már május végén kötött, majdnem teljesen vörösbarna két tojásból június közepén keltek ki a fiókák, s július végén röptültek ki. A költés érdekessége, hogy a fészektől 40—50 m-re barna kánya (*Milvus migrans*), 150—200 m-re pedig héja (*Accipiter gentilis*) fészkel.

Somogyi Péter

Kis vérese a Bodrogközben. 1966. május 17-én Bodrogkeresztúr határában az angol ornitológus csoportot vivő autóbuszunk a Tokajhegy lábánál a Bodrogközzel szemben állt meg kb. 1 órára. Alig értük el a Bodrog partját, a csoport vezetője L. B. SAGE egy vérese-párra tett figyelmessé, mely ott tartózkodásunk ideje alatt állandóan a sziget magas nyárfái fölött mozgott. SAGE előző évben vezetett hasonló csoportot Macedóniában és így jól meg tudta különböztetni a kis és a vörös vércsét. Ez a pár kis vércsének (*Falco naumanni*) bizonyult.

dr. Keve András

Vörösvércék fészkelése kihelyezett baromfiólakban. Hortobágy-Város-tanyán 1954 évben a vándorólakba kihelyezett házityúk természetes táplálékát vizsgáltam. A cickafarkkórós vörösnadrágcsenkeszes (*Achilleto-Festucetum pseudovinae*) legelőre épített ólak falának tetővel érintkező részén vörösvércék tettek fészkelési kísérletet. Kérésemre a telepvezető a fészkelő vércsét nem engedte háborgatni. Két fészkalj kikelt. A júniusban kihelyezett kiscsirkék a vörösvércsét megszokták, tőlük nem féltek.

Kovács Béla

Császármadár fészkelése Mátraszele határában. 1965. május első napjaiban kaptam a hírt, és V. 9-én megnéztük a fészket, amely a községtől kb. 1 km-re, akácerdőben levő árok-oldalban, egy fiatal akácfa tövével volt. A tojó szorosán ülte a tojásokat. Május 14-én megnéztük a fészket, amelyben 9 db tojás volt. Már meg voltak törve és a fiókák csipogása hallatszott belőlük. Másnap 15-én reggel 8 órakor még mindig ülte a tojásokat a tojó, délben azonban már csak az üres tojáshéjak voltak a fészkekben.

Varga Ferenc

Parti lile Baranya megyében. A Baranya megyei Sumony községhez tartozó halastón 1967. április 4-én — az egyik leeresztett melléktó iszapos sarában egy csapat kis lile közelében — de azoktól mindig kb. 5—10 méter távolságban, magános parti lilét figyeltem meg. Biztosan felismertem, miután módomban volt huzamosabb ideig egy 45-szörös nagyítású teleszkóppal is megfigyelni.

Geréby György

Sárjárom Kolozsvár határában. A Kolozsvár közelében elterülő szamosfalvi szikesen pajzsos cankók (*Philomachus pugnax*), réti cankók (*Tringa glareola*), füstös cankók (*Tringa erythropus*), kis lilék (*Charadrius dubius*), bíbicek (*Vanel-lus vanellus*) és törpe partfutók (*Calidris temminckii*) társaságában — egy ezen a vidéken eddig sohasem látott — magányos sárjárom (*Limicola falcinellus*) pillantottam meg 1967. augusztus 20-án. Kezdetben havasi partfutónak véltem, de hamarosan feltűnt, hogy annál kisebb (alig nagyobb a közelben csipegető törpe partfutóknál), hogy erős s hosszú csőre csak a végén s igen enyhén görbült, s hogy a feje s háta feltűnően világos-csíkos. Madaramat másnap újra megtaláltam a régi helyén: ott szedegette most is fáradhatatlanul kurta lábait, s nyúlkaált jobbra-balra hosszú csőrével, hol eltűnve, hol meg elő-előbukkanva a gyéren növény szikszófű (*Salicornia herbacea*) húsoszáru csokrai mögül. A neve valóban nagyon találó: nem a vizes, hanem az iszapos, sáros helyhez ragaszkodik szemmeláthatóan s ezért nem is csatlakozott (mint ahogyan a havasi partfutó szokta tenni) a közeli sekélyvízű pocsolyák szélén vagy az árokban sötétlő sárrög-szigetekeseken időző törpe partfutókhöz. Jó másfél órán át figyeltem, s ez idő alatt sem tágitott alig 10 × 10 m-es területéről.

Béldi Miklós

Scolopax rusticola második költése. Szalonka költött Dél-Baranyában, kb. 6 km-re a Drávától. A fészkek tölgyerdőben volt 3 tojással 1966. év július 2-án. Ez a lelet is bizonyíték a szalonka kétszeri költése mellett.

Agárdi Ede

Erdei szalonka fészkelések, költések Zagyvaróna és Mátraszele környékén 1965—66-ban. 1965 május első napjaiban kaptam az első hírt szalonkafészkekről. Ezt a fészket nem állt módomban ellenőrizni, mivel Mátraszele határában volt, így ez az adat bizonytalan. Több fészkekről nem is hallottam az 1965. évben. 1965. V. 17-én a Salgóvár alatti fiatal cseresben mentem fölfelé, mikor egy szalonka repült föl előttem. Rendellenes volt a repülése, ezért megnéztem honnan repült föl. Itt megláttam 4 tollas, repülni még nem tudó

fiókat. Sikerült megfogni, és gyűrűzni őket. Az 1966-os évben már több fészekről szereztem tudomást. IV. 16-án az egyik mátraszelei vadász talált egy szalonkafészket 4 tojással. 19-én megnéztem. A fészek egy akácos, bodzás árokparton az árok szélétől 3 méter távolságra levő gazonos helyen volt. Nem zavartuk le a kotló madarat. Később még ellenőriztem, azonban már csak a közepén szabályosan kettévált tojáshéjakat találtam a fészekben. 22—23-án kelhettek ki és hagyták el a fészket. — IV. 28-án találtam egy fészket, amely szintén egy akácosban levő mély árok partján négy bodza közötti tisztáshelyen volt. Ebben a fészekben azonban már csak egy 16-os kaliberű puskából származó fojtást, 4 törött tojást és a sörétek által kitépett tollakat találtam. — V. 3-án az egyik ismerősöm hozott három, kb. egy napos szalonka-fiókat. Kérésemre eljött velem arra a helyre, ahol találta őket. Odaérve megláttam a fiókáit kereső anyamadarat, amely közeledtünkre elrepült. Rövid keresés után megtaláltam a fészket, amelyben 3 tojáshéj és egy záptojás volt. Ez a fészek is akácosban volt sűrű bodza között, az aránylag forgalmas úttól 8 méter távolságra. Leraktam a fiókákat oda, ahonnan az anyamadarat láttam felrepülni. Ezek mindjárt elkezdtek halk, de messze hangzó csipogásukat. Távolabbról vártam, hogy eljön-e az öreg szalonka? Kb. egy órai várakozás után csörgést hallottam az avaron a fiókák irányából, ahol a csipogás megszűnt. Ebből tudtam, hogy a szalonka megtalálta fiókáit. Másnap ellenőriztem s most már távolabb találtam őket, ismét az öreg szalonka árulta el, fiókái hol tartózkodnak. Ezek most már csendesen ültek az avaron. Később még kerestem őket, azonban már nem tudtam rájuk akadni. — V. 8-án ismét kaptam egy hírt Mátraszeléről, ahol találtak egy szalonka-fészket 3 tojással. 12-én elmentem megnézni. Ez a fészek is akácosban volt. Sajnos már csak az üres fészket találtuk az említett helyen. A fészek melletti sok toll arról árulkodott, hogy valami ragadozó megfogta a kotló szalonkát, és elfogyasztotta a tojásokkal együtt. — VI. 27-én édesapám talált négy tollas, repülni még nem tudó, fiókat. Ezeket is az anyamadár felrepülése után találta meg. Fialat cseresben gombát szedett, mikor az öreg szalonka felrepült. Ő is azt nézte, honnan repült föl. Itt meg is találta a szorosán egymás mellett ülő fiókákat. 28-án én is elmentem, hogy meggyűrűzőm a fiókákat. Ekkor már az aprólékos keresés ellenére sem sikerült megtalálni őket. Úgy látszik nagyon messzire elvezette fiókáit az öreg szalonka. Az adat hitelességéhez nem férhet kétség. Vidékünk kedvelt helye, költés szempontjából, az erdei szalonkának. Különösen akácosokban lehet leggyakrabban fészket találni. Valószínű azért kedveli, mert az akácosokat sűrű, csaknem áthatolhatatlan bodzások borítják. Az ilyen erdőkben a talaj puha, porhanyós, így a táplálékhoz könnyen hozzá tud férkőzni. Tapasztalatom szerint, az apró fiókákat vezető szalonka több helyen lekaparja az avar a talajról. Így a kis fiókák is könnyen hozzá tudnak férni a talajban levő rovarokhoz. Az V. 4-én ellenőrzött és megtalált fiókák mellett is volt egy kb. 1,5 × 1 méteres frissen lekapart rész.

Varga Ferenc

Gulipán a pellérdi halastónál. A Baranya megyei pellérdi halastón 1967. április 1-én 2 db gulipán jelent meg. Böjtirécék társaságában pihentek a tó szélén. Gulipán megjelenéséről hosszú idő óta nem tudnak Baranyában.

Geréby György

Dankasirály-telep a balatoni Nagyberekben. 1966. évi május 23-án megtekintettem a balatoni Nagyberekben a dankasirály telepet, amelyen 200 pár lehetett. Átnéztem kb. 100 fészket. A legtöbb fészkekben 3 tojás volt, sokban 2, kevésben 1 tojás. Volt két 4 és egy 5 tojásból álló fészkealj is. Eddig még nem találtam ötös fészkealjat. A tojások mind egyforma színűek és mintázatúak voltak, tehát nem tehető fel az összetojás, ami előfordul a sirályoknál. Fenti tojásokkal bíró fészkealjakon kívül volt 20 db kikelt, elég nagy fióka. A fészkek sekély vízben álló kákával (csíksással, mint a kísérőm mondta) borított helyen voltak. 1967-ben ismét meglátogattam a telepet, de a sirályok eltűntek, miután a terület kiszáradt.

Agárdi Ede

Kakukkmegfigyelés vörösbegy fészkenél. 1967. VI. 2-án a Budavölgy nevű bükkös erdőben egy vörösbegy fészket találtam. A fészkek a völgy felső végén, két mély árok találkozásánál, egy buldózer által készített útpartban, gyökerek alatti mélyedésben volt. Tartalma 4 tojás. VI. 5-én, az említett fészkekhez közeledve, erős ökörszem cserregésre lettem figyelmes. Óvatosan haladtam, hogy meglássam, mi lehet a fészkek közelében azért is, mivel a zaj a vörösbegy fészkek irányából hallatszott. Kb. 30 méter távolságra lehettem a fészektől, mikor láttam, hogy egy barna kakukk tojó repült el a fészektől. Közelebb mentem és leültem a fészkekkel szemben egy kis dombon levő gyertyánfa tövébe. Előttem egy kis bokor volt, amely eltakart a fészkek felől, én azonban jól láttam a fészket és környékét. Néhány perc múlva megjelent a kakukk és leült az útra, közel a fészkekhez, majd kis idő múlva odalibbent a fészkekhez és be akart bújni a gyökerek alatt levő fészkekre. A mélyedés kicsi volt, így csak a feje, a törzséből pedig egy kis rész fért be. Ezt a bebújó mozdulatot legalább ötször megismételte, majd odébb libbenve leült az útra. Másodpercek múlhattak csak el, mikor ismét visszatért a fészkekhez és megismétlődött az előbbi jelenet. A testének első részét ismét nyomkodta a fészkek fölötti nyílásba, majd visszalibbent az útra. Öt ízben próbálkozott ily módon a fészkekre ráülni. Az utolsó kísérletnél 2 feketerigó jelent meg, melyek zuhanórepüléssel vágtak az úton ülő kakukkra, miközben hangjukat erősen hallatták. Erre a kakukk felszállt a lombok közé, ahová a rigók is követték. Három kört írtak le, majd eltűntek a szemem elől. Kb. egy negyedóráig várakoztam de a kakukk nem tért vissza, ezért elindultam a fészkekhez, kíváncsi voltam van-e a fészkekben kakukk tojás. Az ökörszemek ismét hozzákezdtek a cserregéshez, de most már énram. A fészkekhez érve láttam, hogy az csaknem színültig van földdel, a tojások nem is látszóttak. Kiemeltem a fészket, majd a tojásokat kihalászva, kiszórtam belőle a földet. 6 tojás volt a fészkek tartalma. A laza pergő földet lepiszkáltam a fészkek helye fölött, majd a fészket visszahelyezve beraktam a tojásokat. Nem bíztam, hogy a kakukk visszatér, annál is inkább, mivel a fészkekbe hullott föld miatt sem láthattam a tojásokat. Az itt leírt megfigyelés 14 óra 30 perckor volt. Elindultam a jobboldali árokban levő vörösbegyeket ellenőrizni. Végigmentem az árkon, majd egy bércezen átmenve egy másik árok mentén visszatértem az árokhoz. A fészkekbe benézve, először egy rögdarabot láttam meg. Kiemelve a rögöt, mindjárt szembetűnt a fészkekben levő kakukktojás. A vörösbegy tojásai közül kettő hiányzott. Kb. fél óráig lehettem csak távol, ez alatt rakta tojását a vörösbegy fészkekbe mégis visszatérő kakukk. A tojás érdekes, szabálytalan alakú volt. Szinte fehér alapon, a vastag végén koszorúszerűen barnán pettyezett. Ilyen kakukktojást V. 8-án is

találtam, ettől a helytől mintegy 300 méter távolságra. A két tojás színre teljesen egyforma, sőt alakra is szabálytalan mindkettő. Semmi kétség, ez a tojó tojta az előző tojást is. Megjegyzem, hogy a tojásokat takaró föld a kakukk bebújási kísérletei folytán hullt a fészekbe. Az üreg, ahová a fészket visszahelyeztem, nem volt olyan nagy, hogy a kakukk rá tudott volna ülni a fészekre. A gazdamadarakat a megfigyelés ideje alatt nem láttam, tehát valószínűleg nem látták meg a fészüknél ólalkodó kakukkot. A tojást rakó kakukkot sok esetben megtámadják az apró énekesmadarak. Erről tanúskodnak a kakukkos vörösbegy fészkek előtt található kakukktollak is.

Varga Ferenc

Egy kakukk tojó két tojása egy vörösbegy fészekben. Az irodalom szerint a kakukk tojó egy fészekbe csak egy tojást rak. Ha a fészekben több kakukk tojás van, az több tojótól származik. Ezeknél a két, sőt három kakukktojásos aljagnál nagyon jól megkülönböztethetők az egyes tojóktól származó tojások, annál is inkább, mivel úgy színre, mint alakra eléggé eltérőek. Ezekről a vörösbegy fészkekben talált kakukktojásokról megállapítottam, hogy vannak vonuló és hosszabb ideig helyben tartózkodó kakukk tojók. A vonulóknak csak egy, ritkábban két tojását, míg a hosszabb ideig tartózkodó kakukkknak 4—5 tojását találtam egy-egy völgyben. Természetes, hogy ezek a tojók is kóborolnak tojószokás idején, a tojásaik száma is több. Hogy milyen távolságra rakják ezek a kakukk tojók a többi tojásaikat, nem tudom. Vidékünkön ezt talán nem is lehet megállapítani, mivel a vörösbegyek költőhelyei illetve fészkeik eléggé szétszórtan találhatóak. A határ is közel van, így lehetségesnek tartom, hogy az itt letojta tojása után következőt már határainkon kívül rakja le. Ezek a költőhelyek általában lomberdőkben (akár, cser, bükk) levő árokpartokon találhatóak leggyakrabban.

Felvetődik a kérdés, mi a bizonyíték, hogy az egyforma színű és alakú tojások egy tojótól valók. Erre az egyik kakukktojó tojásai adták meg a választ. Ennek a tojónak 4 tojását találtam egy kb. 2 km-es árokban. A tojások színe: fehér alapon a vastag végükön koszorúszerűen barnán pettyezettek. Igaz, ez még nem bizonyíték arra, hogy ugyanazon tojó tojta mind a négy tojást. Az azonban már elfogadható bizonyítéknak, hogy mind a négy tojás szabálytalan alakú! Érdekes, hosszúkás alakú tojások, egyik oldalukon laposabbak, ezért adódik a szabálytalan alakzat. Ezek a tojások biztos, hogy egy tojótól vannak. Igaz, az alakjuknál mutatkozik némi eltérés, ugyanis egyik tompa a másik hegyesebb. Az első ilyen tojást 1967. V. 8-án találtam, míg a többi hármát, VI. 5, 10 és 12-én, vörösbegy fészkeiben a Budavölgy nevű bükkös árokban.

Ugyanezen a részen tartózkodott egy másik kakukk tojó is, amely több tojást rakott, sőt két ízben egy fészekbe rakták tojásaikat a fentebb említett kakukkkal. Ez utóbbinak a tojásai aránylag kicsik. Nagyságra egyeznek a vörösbegy tojásaival. Színük: barnásfehér alapon, lilásbarna foltokkal, ritkán sötétbarna pettyezéssel. Az ilyen színű kakukktojás nagyon ritka. Ennek a tojónak VI. 8, 10, 15, majd 21-én két tojását találtam az egyik vörösbegy fészekben. Ez a fészek egy általam készített lyukszerű mélyedésben volt a függőleges árok oldalában. VI. 15-én találtam egy vörösbegy tojással, 21-én ismét arra jártam és megnéztem a fészket. Erősen meg volt rongálódva, a tojásokat sem lehetett látni az összekuszálódott fészkebélés között. Beleyúlva éreztem, hogy két tojás van a fészekben. Kiemelve a tojásokat lát-

tam, hogy a kicsit tojó kakukk két tojását tartom a kezemben. Színre annyira egyformák hogy a pettyezés is egyformán sűrűbb az egyik oldalukon. Az alakjuknál mutatkozott 1—2 tized milliméteres eltérés. Ez a nagyságbeli különbség előfordul minden madárfaj fészkeiben, így természetesen a kakukkéban is. Semmi kétség, egy tojótól származik mind a két tojás! Azokban a napokban mikor ez a kakukktojó rakhatta két tojását egy fészekbe, rendkívül hideg, esős volt az idő. Valószínű ez akadályozta abban, hogy újabb fészket keressen a következő tojása számára. A vörösbegy fészkek száma is kevesebb volt ezen a vidéken az előző két évhez viszonyítva. Az is lehetséges, hogy az első tojás bekeveredett a fészekbélés közé s következő tojása rakásakor nem látta meg, a már fészekben levő előző tojását. Mindenesetre ez még talány, hogy mely ok kényszerítette arra, hogy ugyanazon fészekbe két tojást is belerakjon. Tudomásom szerint, egy ízben már találtak egy fészekben két egyforma kakukktojást. Legalábbis úgy vélték, hogy egy tojótól származtak ezek a tojások. Az általam talált két egyforma kakukktojásos fészkek is igazolja, hogy ez az eset is előfordulhat. Szerintem valami zavaró körülmény idézhette elő, hogy ugyan azon tojó, egy fészekbe két tojást is rakjon. (Kevés fészkek, hideg, esős idők stb.)

A többi, kevesebb tojást rakó kakukkoknak tojásai, úgy színre, mint alakra, nagyon eltérőek a fentebb említett két kakukktojó tojásaitól. Azonban ezeknél is nagyon jól meg lehet különböztetni az egyes tojóktól származó tojásokat. A Szalmahíd nevű árokban például, már a harmadik éve találok tojását az egyik kakukk tojónak. Ennek a tojása világosbarna alapon, a vastag végén sötétbarnán pettyezett és vonalkázott. Természetes, hogy az egy kakukktojótól származó tojások között is mutatkozik eltérés. Eddig főleg az alakjuknál tapasztaltam ezt. A színeződésénél is mutatkozik némi eltérés, azonban ennek pontosabb megállapításához is több megfigyelés szükséges. Érdekesnek tartom, hogy a kicsit tojó kakukkknak a 66-os évben is találtam két tojását. Színre egyformák, de az alakjuknál már lényeges eltérés mutatkozik. Ez a két tojás ugyanazon a részen volt, ahol a 67-es évben találtam 2 tojását egy fészekben! Mióta nagyobb érdeklődéssel foglalkozom a kakukkkal rájöttem, hogy a tojások révén sok, talán eddig nem ismert kérdésre is választ lehet kapni. Visszatérve a kicsit tojó kakukkra, érdemesnek tartom megemlíteni, hogy az egyik fészekbe csere nélkül rakott tojást. Szerintem ez is rendellenes mert pl. a fészeknél megfigyelt kakukk (lásd: kakukkmegfigyelés vörösbegy fészkenél) már 2 tojását távolította el a vörösbegynek.

Varga Ferenc

Kakukkfiókát evő házatlan csiga. 1965. VI. 18-án Rónabánya határában az egyik vén bükkös árokban, egy vörösbegy fészket találtam. A fészekben egy 3—4 napos élettelen kakukkfióka volt, melynek a hátán, egy ujjnyi vastag, kb. 10 cm hosszú házatlan csiga volt. A csiga a kakukkfiókából lakmározott. A nyaktól kezdve a háton, végig lerágta a bőrt és egész mélyen kirágta a csontok közötti húsosabb részeket. Úgy tudom, hogy e csigaféle csak gombákkal táplálkozik, főleg vargánya- és galambgombán élőszködik. Az említett csiga úgy látszik megtalálta a fészekben levő fiókát és hozzákezdett a tehetetlen madárfióka fogyasztásához. Valószínűnek tartom, hogy a kis kakukk még élt, mikor a csiga megkezdte az evést. A fiókán lehetett látni, hogy nemrég pusztulhatott el.

Varga Ferenc

A lappantyúk gépkocsi okozta tömeges pusztulása. Csákánydoroszló és Óriszentpéter közötti bekötőútnak az erdő mellett húzódó egész rövid szakaszán, 1966. VII. 6-tól 20-ig terjedő idő alatt 8—10 lappantyú (*Caprimulgus europaeus*) hullája volt látható. A madarak, az esti alkonyatkor arra haladó gépkocsik reflektorfényébe kerülve, e járművekhez ütődtek s ez okozta pusztulásukat.

Csaba József

Parus montanus a Duna-ligetekben. 1966. okt. 12-én a medve—győri-műúttól DK-re, a dunai főág és ennek jobb oldali főágátja közti ligetekben (nyárfa-fűz állományok) a kora délutáni órákban madarakat figyeltem meg. Feltűnt az októberben hangosan éneklő csicsörke, kis fakopáncs, vörösbegy és sok cinege — nem mindennapi hangkép a termédek elvonuló vadlúddal. — A cinegék kevert portyázó csapatai, fakusszal és csuszkával váltották egymást, amikor a *Parus montanus* sajátos hangjára lettem figyelmes. Három csapatban figyeltem meg, mindegyik csapatban egy-két párban láttam ezeket a cinegét. Igen hangosak voltak és csak úgy, mint a kékcinegék, főleg a fűzágakon levő népes levéltetű kolóniákból szedegették táplálékukat. Ezt a cinege fajt — főleg hangjáról — jól ismerem Szlovákiából, ahol Selmechánya kevert fenyveseiben, a Polyana hegység kevert ősbükköseiben és Liptó ritkás, park jellegű lucosaiban találtam aránylag gyakorinak. Mindeddig a dunai ligetekben (a csehszlovák oldalon) nem találtam néhány éves kutatásaink alatt. Mindenesetre — akkor is, ha a most megfigyelt cinegék valószínűleg kóbor példányok voltak — érdemes lenne fészkelési időben is figyelni a Szigetköz ligeteiben a *Parus montanus* esetleges előfordulását.

F. J. Turček

Kormosfejű cinege a Pilisben. Visegrád határában a Medosz-üdülő felett egy száraz vízmosásban 1967. augusztus 18-án egy kisebb madárcsoportosulással (sisegő füzike, széncinege, vörösbegy, feketeherceg) találkoztam. De egy szokatlan „dé-dé” hang ütötte meg fülemet, mely összetéveszthetetlenül a kormosfejű cinege (*Parus montanus*) hívása. Később pár pillanatra a madarat is láttam. Bár a rákövetkező napokon is itt találtam ezeket a fajokat, de a kormosfejű cinege többé nem mutatkozott.

dr. Keve András

Újabb füstös cinege előfordulás az Erdélyi-medence északibb tájain. 1967. augusztus 12-én, két jellegzetesen cserregő füstös cinegét (*Parus lugubris*) volt alkalmam közlőleg megfigyelni a Kelemen-havasok lábánál, a Déda-bisztra feletti hegyoldal szétszórt fákkal, eserjékkel, sziklával tarkított leelőjén, galagonyabokorban.

Béldi Miklós

Széncinege-fiókákat etető ökörszem-pár. A bükki Garadnavölgyi-Tógazdaság területén 1966. V. 12-én, egy primitív, nyitottszájú deszkaodúban levő és 8 fiókát nevelő széncinege pár etetését figyeltem 5 órától 19 óráig. Mindjárt, a szülők etetése után, az odu tetején megjelent egy ökörszem, élelemmel a csőrében. Amikor az etetést elvégző cinege, — csőrében ürülékesomóval, — kirepült, az ökörszem azonnal a fészekbe szállt, ahonnan rövidesen távozott is. Ez ürüléket nem hozott ki. Többször előfordult, hogy az odu tetején két

ökörsem is várakozott — szájukban élelemmel —, míg a cinegeszülő eltávozott. Tehát az ökörszem-pár etetett. Ez alatt az idő alatt a cinegeszülők 272-szer, míg az ökörszemek 342-szer hordtak élelmet a kicsinyeknek. Az ökörszem-pár ezt a tevékenységét V. 12-től V. 20-ig folytatta. Úgy tudom elképzelni, hogy valahol a közelben levő fészükben az ő fiókáik elpusztultak s az éhes cinegefiókák élelemkérő hangjára felébredt bennük az etetési ösztön, amit ezeken elégitettek ki. Az egész etetési idő alatt a cinegeszülők egyáltalán nem viselkedtek ellenségesen az etető ökörszem párral szemben.

Vásárhelyi István

Hajnalmadár Pécesett. Egy példányt láttam 1967. február 20-án a Pius templom északi falán és 24-én ugyanott 2 darabot.

Agárdi Ede

Északi sárga billegető Vas-megyében. Az északi sárga billegetőnek (*Motacilla flava thunbergi*) hosszú ideig csak egyetlen példánya (♂) volt ismeretes Vas-megyéből, melyet 1899. V. 7-én Tömördön gyűjtött be CHERNEL ISTVÁN s az ő ajándékaként került a szombathelyi múzeum gyűjteményébe, ahol a háborús események folytán megsemmisült. A megye területén a második példányt — ugyancsak egy ♂-et — 1960. IV. 24-én Nárai határában a falu és az erdő közötti mezei szekérúton észleltem. A bizalmasan viselkedő madarat alig 10 méter távolságról hosszabb ideig figyelhettem s így pontosan meghatározható volt ez a szemcsík nélküli palaszürke fejtetőjű alfaj, főleg a fekete fülfedő tollak alapján.

Csaba József

Fészkelő nagyörgébiics Kolozsvár mellett. A nagyörgébiics (*Lanius excubitor*) romániai költéséről mind ez ideig csak az errevonatkozó irodalomból volt tudomásom. 1967 áprilisának végén végre sikerült felfedeznem egy fészkelő nagyörgébiicspárt Szucság-község határában, a Nádas patak partján. A fészket egy nyárfán magasan díszlő fagyöngy (*Viscum album*) bokor belsejébe rejtették el építői. A fiókáit etető fészket gondosan őriző gébiicspárt IV. 28 és V. 9. között tartottam megfigyelés alatt.

Béldi Miklós

Vörösfejű gébiics Miskolcon. A vörösfejű gébiics (*Lanius senator*) fészkeléséről a Bükk-hegység déli lábánál már többször megemlékezett az irodalom, azonban az utóbbi évtizedekben nem figyelték meg. 1966. május 17-én az L. B. SAGE vezette angol ornitológus csoporttal jártunk Miskolcon és L. CASSON hívta fel figyelmemet, hogy az Avason vörösfejű gébiicset látott. Amikor a többiekkel felmentem, a temető sarkán pillantottam meg az elsőt, majd a kilátótorony mögötti gyümölcsösben a másodikat.

dr. Keve András

A házi veréb terjeszkedése a Bükkben. 1933. március 1-től lakom a Garadnavölgyi-Tógazdaságban. Itt régebben csupán három esetben észleltem 1—1 házi verebet. Mégpedig: 1936. II. 12-én, egy hímet, 1944. V. 22-én és 1947. III. 6-án 1—1 darab tojót. Ezek is csupán egy-két óráig tartózkodtak itt. Főleg a madáretetőn táplálkoztak. A legközelebbi veréblakta hely a Tógazda-

ságtól (Hámor és Ómassa) 4 km-re volt Hámorban; a községben házi veréb, míg a környező sziklafalakon, odukban mezei veréb fészkel. Innen 1945-ben felhúzódtak a házi verebek a Palota szálló és a kis vasúti állomás környékére, ahol a megforduló vendégek rendszeresen etették őket. 1946-ban, Lillafüred felső részén, az Erdészet lóistállót létesített. Környékén azonnal megjelentek és fészkeltek is a házi verebek. 1947-ben, a Garadnavölgyben, a kisvasút végállomás közelében, — a Tógazdaságtól mintegy 1,5 km-re, — szintén felépült a központi lóistálló. Itt is megjelent azonnal egy nagyobb csapat házi veréb, és azóta állandóan fészkel is, mind a mai napig (1967. III. 1.), 1958 telén gyakrabban volt látható egy-egy házi veréb a Tógazdaságban is. De ezek rövid itt tartózkodás után mindig eltűntek. 1949. III. 5-től, napról-napra a Tógazdaság vendége volt egy pár, egész napon át. Főleg a lakóház környékén hangoskodtak, és élelmet szedegettek. De alkonyat előtt minden alkalommal eltávoztak. III. 28-án a lakóház eresze alatt levő — elég rozoga —, molnárfecske fészekbe megkezdték a fészekanyag hordását és már itt is éjszakáztak. Az első fészekaljat szerencsésen fölnevelték. A fiókákat, az akkor nagyon elszaporodott araszolólepke hernyójával etették. A második fészekalj tollasodó fészkelődésétől azonban a rozoga fészek leszakadt. Mivel a lakóházban ekkor nem tartózkodott senki, egy játékos kutya mind megölte őket. A szülők ezután eltűntek. 1950-től 1965-ig, télen ritkán megjelent egy-egy példány. De ezek késő délután mindig eltűntek. 1965 tavaszán, ismét egy pár költözött ide, s egy, az épület eresze alá helyezett deszkaodut foglalt el s három fészekaljat, főleg rovarokkal, hernyókkal táplálva, szerencsésen föl is nevelt. A harmadik fészekalj repítése után azonban, ezekkel együtt, eltűntek s csak 1966 kora tavaszán jelentek meg ismét, amikor a régi fészkelő odút elfoglalták. Ezekkel együtt egy másik pár is idetelepedett s az odu közelében levő kis méretű, primitív, szűk, falra akasztott ládikát foglalta el. Szintén három fészekaljat repített. A fiókák kirepülése után valamennyi elszéledt. De az öregek télire már itt maradtak. Sőt, akkor még egy harmadik pár is csatlakozott hozzájuk, egy molnárfecske fészket foglalva el. Késő ősszel ismét fészekanyagot hordtak s itt éjszakáztak. Élelmüket főleg a fészek közelében levő, haltakarmányt előkészítő üst hulladékából szerezték be.

A régebben lakott odúnál, fiókanevelés közben V. 18-án reggel 5-től 19-ig etetés-számlálást végeztem. Az eredmény: a tojó 277-, a hím 152-szer, tehát összesen 429-szer etettek. A fiókák száma 6 darab volt. Érdekes, hogy a tojó minden etetés után ürülékesomóval a csőrében távozott s azt a fészektől távol ejtette le. A hím azonban ezt sohasem tette. Etetésre kizárólag különféle rovarokat, hernyókat hordtak.

Itt a veréb határozottan hasznos, mert igen sok káros rovar, hernyót fogyaszt. A cinegéket fészkelésben nem zavarja. Téli etetőkre nem jár, mert abba kizárólag állati hulladékot és főleg faggyút rakunk.

Vásárhelyi István

Fecskefiakkal táplálkozó háziverebek. Az 1966 május végi emlékezetes rendkívüli hideg időjárás a madarak életmódjában abnormis jelenségeket okozott. A legkirívóbbról az alábbi levél számol be:

A házunknál — Faddon — két évtized óta fecskepár (*Hirundo rustica*) fészkel. 1966. május végén, amikor a kikelt fiakat táplálni kellett, olyan hideg volt, hogy a szülőmadarak a táplálékot nem tudták megszerezni és a fiókák elpusztultak a fészekben. Miután az anyamadár leszállt róluk, a házi verebek

felfalták a kis hullákat. Nekik is akkor voltak fiókáik. A rendkívüli időjárásra való tekintettel ezt nem találtam különösnek. Azt azonban igen, hogy júniusban, amikor a fecskék újra költöttek és a fiókák pár naposak voltak, a verebek harcászáltak a fecskepárral és erőszakkal elvitték a fiókfecskéket, széjjeltépve táplálékul saját fiaiknak. Pedig akkor nem volt hideg és egyéb táplálék bőven volt. Júniusban (amikor másodszor költött az említett fecskepár) még három pár fecske kezdett fészket rakni nálunk. Amikor azonban látták a nagy küzdelmet az első fecskepár és a verebek között, felhagytak a fészkeléssel s otthagyták házuk táját. Az első fecskepár is rövidesen követte őket s szeptemberben sem jöttek el búcsúlátogatásra, ahogyan azt az előző években szokták. Azt hittem, hogy ezekután többé nem fészkel nálunk fecske. Aggodalmam azonban túlzott volt, mert az idén is megjöttek fecskéink és most már a verebektől nem zavartatva sikeresen költöttek is.

Borda István

Kucsomásmármány Dobrudzsában. A kucsomásmármány (*Emberiza melanocephala Scop.*) egyike a Romániában legritkábban előforduló fajoknak. Egyetlen begyűjtött példánya ismeretes Murfatlar mellől, 1909. májusából; egy másik példányt 1928. május 7-én figyelt meg R. DROST a Kígyók Szigetén. Én az első példányt Tulcea (Dobrudzsza rajon) mellett figyeltem meg. Egy pillanatra villant fel, azért nem sikerült begyűjtenem. Ezután több, mint egy évig nem észleltem, míg végre 1967. július 2-án, egy igen szépen színezett hím példányt több, mint negyedóráig figyelhettem, kis távolságról. A megfigyelés helye: aljnövényzetben gazdag, élősvényekkel szegélyezett gyümölcsös. Utólag tudomásomra jutott, hogy DIMITRIE RADU természet-tudós is észlelt egy példányt 1967. június 30-án, a Duna-Delta Garaorman nevű szigetén.

Kiss J. Botond

Mesterséges fészkelő madarak tetején költő madarak. A mesterséges fészkelő madarak teteje, mint azt az alábbi példák is bizonyítják, a szabadon fészkelő fajok számára is fészkelési lehetőséget biztosíthat. 1960-ban Tahiban egy B₂ típusú deszkaodú tetején szürke légykapó (*Muscicapa striata*) költött. 1967-ben egy lányfalusi ház eresze alá helyezett, B₁ típusú deszkaodú tetején fekete rigó (*Turdus merula*), az odúban pedig széncinege (*Parus maior*) költött,

21. ábra. Mesterséges fészkelő madarak tetején fészkelő fekete rigó

Fig. 21. Blackbird's nest on the top of a nestbox

Foto: Somogyi P.

s egyszerre nevelték fiókáikat. Ugyanekkor a szomszéd kertben egy zöld bakelit csőből készült odú tetején, melyben mezei veréb (*Passer montanus*) alapozott, balkáni gerle (*Streptopelia decaocto*) fészkel. Minden esetben a környéken bőségesen volt fészkelési lehetőség.

Somogyi Péter

Short Notes

Provenance of black-throated divers in Mátraszele. At the end of October 1966, a hunter of Mátraszele shot on the pond of the open mining area two blackthroated divers seen there for several days. One day he trampled down black-throated divers together with two mallards. The hunter told that in the water of the open mining area (15—20 m) a great quantity of small fishes could be found. During the said period the weather prevailing was mild and clear (Mátraszele is situated in the County of Nógrád, about 8 to 10 kms. from Salgótarján).

Dr. Mihály Ruzsik

Colony of little egrets in the fields of Ároktő. The fish ponds and the swamps of the Hortobágy district serve as an enormous food collecting area for all the home species of herons. For the species, however, which build their nests on trees, these possibilities are limited. Therefore, the herons, the squacco herons, the little egrets and the night herons prefer to settle down in the woods of spen, with scattered ashes and alders, situated along the river Tisza. According to the observations made by LÁSZLÓ NAGY (Aquila, 1948—51) these birds had, in the forties, a colony consisting of 300 nests in the woods called "Maráz" situated at about 5 kms from the village of Etyek. But today these woods do not exist any longer. On 14th of June, 1964 I found another colony of the same importance in the surroundings of Ároktő. It was almost impossible to count all the nests occupied by these birds, not even using a telescope for the purpose; so their number might be superior to that given by me: herons 112—158, night herons 70—80, little egrets 39, squacco herons 32. On May 4, 1965, all of the above mentioned species could be found there, I even saw 16 cormorants. On June 18 of the same year I succeeded in counting the following inhabited nests in the part of the wood, which was inundated by rather high water: herons 84, night herons 120—130, little egrets 54, cormorants 6 nests. The cormorants built their nests on a rather low ash-tree which was between the ditch of the wood and the river Tisza. In spite of their presence on the 4th of May, this time I could not find any squacco herons there. According to my observations, realized in 1964 and 1965, one may suppose the presence i.e. the nests of the black stork too, for these birds every time when I was there, flew up from the wood. Though being so I could not find their nests, in spite of repeated searches.

Béla Kovács

Sterile storks on the Hortobágy and in Biharugra. On occasion of my journeys made in the period of nestling and the breeding of young birds through the Hortobágy and to, Biharugra the great number of storks struck me, that were, in all probability sterile ones (*Ciconia ciconia*), which were standing about in a group during the whole day. I found the storks almost on every occasion on the same place, i.e. on the bank of the puddles, alongside the highway leading from Debrecen to Füzesabony, between the mile stones of 78 and 83 kms., before arriving at the Hortobágy (place called "Újváros lapos") and equally after leaving the place Fényes tavak, alongside the road-section between the mile-stones 56 and 55. (the name of this sector is "Kilátó lapos"). The number of the storks standing there was as follows:

May 5, 1965	Újváros lapos:	14,	Kilátó lapos:	54
May 20, 1965	Újváros lapos:	31,	Kilátó lapos:	48
June 1, 1965	Újváros lapos:	19,	Kilátó lapos:	22
June 18, 1965	Újváros lapos:	—	Kilátó lapos:	31
July 5, 1965	Újváros lapos:	11	Kilátó lapos:	38

In Biharugra the storks passed the days, in large groups, to the South of the Begécs fish ponds, in the territory situated in the direction of Geszt. Their number was:

June 10, 1965,	Biharugra	42
July 3, 1965,	Biharugra	42
July 9, 1965,	Biharugra	42

Béla Kovács

Assembling of moulting storks in Kardoskút. Between the 6th and 10th of June, 1967, in the nature reservation area of Kardoskút, I took delight almost daily in the unusual sight of a flock of storks, whose number may be put at about fifty. In compliance with the observations made by ISTVÁN FARKAS, guard of the nature reservation area, the storks that were partly completely unable to fly, partly flying low and with difficulties only were staying there already for about a week. By day they were gathering grasshoppers in close flocks in the neighbouring meadows, and in the evening they approached afoot their night assembling area along the shallows of the great sodic lake. In the neighbourhoods of this lake we gathered a great quantity of moulted arm- and quill-feathers.

Dr. István Sterbetz

White storks and bee-eaters on passage over the South Carpatian Mountains. Our birds of passage living in the flat and hilly places, apparently, do not always choose the easiest solution when passing in spring and in autumn over the high mountains which have to be crassed on their way. I was convinced of this fact especially by the following observations. On the 17th of August, 1964, at noontime, a flock consisting of about 130 white storks (*Ciconia ciconia*) passed in a southern direction over the 1816 m high peak of Kis-király, in the mountain range of Királykő. Some days later, on August 21, a flock of 18—20 bee-eaters (*Merops apiaster*) flew southwards over the 1735 m high peak of Tamás, likewise in the mountains of Királykő. I also met these species on the 25th of August, 1965, in the Alps of Fogaras, where, not far from the highest peak of the South Carpatian Mountains, called Moldoveanutul, height 2543 m, in the valley of the brook Ucea Mare, at an altitude of 2000—2200 m height above sea level, I heard for a long time the voice of the bee-eaters staying there.

Miklós Béli

(*Observation of the editor:* The mountain chains running transversely to the winds compel the same upwards and this fact is exceedingly advantageous for the flocks of birds in passage, because they can soar without greater efforts to a considerable height, wherefrom they reach significant distances by the means of the simple slipping off. If possible they fly like this as long as they do not come up against further air currents drifting upwards, by means of which they will repeatedly get lifted towards the height. All of our birds flying for longer distances and disposing of a good flight, try to utilize this property of the rising air current (there are other rising ones, too), first of all those which are masters of the sail-plaining, as storks, cranes, bigger birds of prey, gulls, etc. The mountain chains of the South Carpatian Mountains running, on the whole in the East-West direction, seem to be the most advantageous from this point of view and just this circumstance that may that be, is so attractive for the flocks of birds in passage? It is highly desirable that this question should be studied in more details and from this point of view.)

Further appearance of curlews in Csákánydoroszló. At the "Nagyödör" of Csákánydoroszló three curlews (*Plegadis falcinellus*) were staying on the 3rd of October, 1966. Besides this, we dispose of a further data of their appearance: in the Summer of 1920, a smaller flock of the same was seen here during a longer period.

József Csaba

Hatching of geese in the county of Baranya. Twelve hatching pairs were on the fishpond of Sumony in the county of Baranya in 1965, which, however, fell victims to the "Arvalin-process". In the course of 1966 we had no hatching grey-geese, but in 1967 they again bred eggs. I saw two geese on the pasture-land near the pond on the 4th of April,

although their nests had been spoiled by the reed-cutters, because I found the broken egg-shells on the resting-places of the reed-cutters. According to the leader of the fish breeding, two pairs hatched in 1967 on the pond. So it may be supposed that only one of the nests had been destroyed.

György Geréby

Knotty sheld-duck on the Hortobágy. On the 30th of August, 1965, the head keeper ISTVÁN RÓTH, brought a knotty sheld-duck (*Tadorna tadorna* L.) to the Zoological Institute of the Academy of Agricultural Sciences, Debrecen; the bird had been shot on the Hortobágy.

Béla Kovács

Red-crested pochards on the pond of Péteri. In the course of the Summer, 1967, observed three times red-crested pochards (*Netta rufina*) on the pond of Péteri. Three males and a hen were staying on the edge of the pond no. 1. on the 12th of March. Similarly, on March 15, 3 males and 1 hen were in the middle of the pond in the company of pochards (*Aythya ferina*), but the four red-crested pochards were always together. On the 3rd of April, one male and one hen-bird were staying in the middle of the same pond, also together with pochards. It may be that these are recent specimens, because in the intervening time, in the course of my observations on the 25th of March, I did not notice any red-crested pochards. I did not see this species during my observations made on the 9th and the 16th April either, thus they had passed along.

Attila Bankovics

Griffon-vultures in the territory east of the river Tisza. FERENC CSERNUS and five of his hunter-companions confirm unanimously having seen on January 14th, 1967, at noontime, in the neighbourhood of Telekgerendás, a bar-necked "eagle" flying across before them, at a distance of about 100—120 feet, and at a height of 30 feet. To my question regarding its colour, whether it was light or dark coloured, they unanimously asserted that it was light and its size was enormous. Thus, the bird was a griffonvulture.

László Nagy

Flocking of ospreys. On April 5th, 1967, I saw six ospreys in one flock — relatively near one another—on the fishpond of Sumony in the County of Baranya. The birds were sitting on the feeding stake of the fishpond. On the other hand, I saw in the Couns of Baranya—and even elsewhere—lonely ospreys and only two species at the same time. I did not yet meet them in flocks.

György Geréby

Nestling of honey buzzard (*Pernis apivorus*) in the mountains of the Pilis. On the border of the "Kis Bükk-tető" situated above Tahy, honey buzzards (*Pernis apivorus*) were hatching in the Summer of 1967. I found a well-built nest, made of fresh branches at a height of 8 to 10 meters on the East side giving towards the Danube. From the two eggs that were already bred by the end of May, and almost completely red-brown, the young birds hatched in the middle of June and flew out at the end of July. The attraction of the hatching is that at 40 to 50 m of this nest black kites (*Milvus migrans*) and at 150 to 200 m goshawks (*Accipiter gentilis*) were nestling.

Péter Somogyi

Lesser kestrels in the Bodrogköz. Our bus carrying the English ornithological group made a halt of about one hour, on May 17th 1966, in the neighbourhood of Bodrogkeresztúr at the foot of the mountains of Tokaj, in front of the Bodrogköz. Having scarcely reached the shore of the River Bodrog, the leader of the group, Mr. L. B. SAGE, drew my attention to a pair of kestrels, which were steadily stirring during our stay beyond the high aspens of the island. The preceding year Mr. SAGE led a similar group throughout Macedonia, so he could well distinguish the lesser kestrels from the kestrels. This pair proved to be lesser kestrels (*Falco naumani*).

Dr. András Keve

Kestrels nestling on the fowl-houses placed out to the fields. In the year of 1964, I was analysing, in Hortobágy—Várostantya, the natural food of domestic hens, placed out in mobile fowl-houses. On the wall, just under the roof, of the fowl-houses established on a meadow overgrown with blood-worts and fescus-grass (*Achilleeto-Festucetum pseudo-vinae*) kestrels were trying to build their nests. At my request, the chief of the colony did not let people disturb the kestrels nestling there. The brood was hatched in two nests. The little chicken placed out there in June got accustomed to the kestrels, they were not at all afraid of them.

Béla Kovács

Nestling of hazel hens in the neighbourhood of Mátraszele. On the 9th of May, we looked at the nest about which I was informed in the first days of May, 1965, and that was situated at the foot of a young locust tree on the side of the ditch covered with an acacia wood at about 1 km from the village. The hen-bird was keeping closely to the eggs. On the 14th of May, we examined the nest, in which 9 eggs were found. They already were broken and the chirping of the young birds could be heard thereof. Next day, the 15th, at 8 o'clock the hen-bird was still hatching the eggs, but at noontime only the empty egg-shells were in the nest.

Ferenc Varga

Ringed plovers in the county of Baranya. On the 4th of April, 1967, I observed on the fishpond of the village Sumony in the County of Baranya,—in the slimy mud of one of the auxiliary ponds already drained off—near a flock of little ringed plovers, however, at a distance of about 5 to 10 metres from same, a single ringed plover. I recognized it undoubtedly having had the opportunity to observe it also, by means of a telescope magnifying 45-times, for a considerable period.

György Geréby

Broad-billed sandpiper in the neighbourhood of Kolozsvár. On the 20th of August, 1967, in the sodic area situated in the proximity of Kolozsvár, I caught sight of a single Broad-billed sand-piper (*Limicola falcinellus*), a bird that was never seen so far in this area, together with such birds as *Philomachus pugnax*, *Tringa glareola*, *Tringa erythropus*, *Charadrius dubius*, *Vanellus vanellus* and *Calidris temminckii*. At the beginning I presumed that it might be an alpine sandpiper but soon it became evident that it was smaller than this, (it was hardly bigger than the little sandpipers picking about near the place), and it was proved that its strong and long bill was only a little bent at the end, moreover, that its head and back were strikingly light and striped. The following day I found again my bird on its usual place: then, too, it was stepping out its short legs untiringly and stretching out repeatedly to the right and to the left with its long bill, appearing suddenly from behind the bunches of long-bladed, thinly-grown salt-marshe (*Salicornia herbacea*). Its name is indeed very appropriate: for this bird does not insist on the humide places, but markedly adhere to muddy and slimy sites, and, therefore, it did not attached itself (as alpine sandpiper usually do) to the little sandpipers staying either on the border of shoal puddles or on little islands of mud-limps darkling in the ditch. I observed it for more than an hour and a half, and during this time it did not leave its area of scarcely 10 × 10 m.

Miklós Béli

Second hatching of *Scelopax rusticola*. Woodcocks were hatching in the southern area of the County of Baranya, at about 6 kms. from the River Dráva. Their nest could be seen on the 2nd of July, 1966, with three eggs in the oak-forest. Even this finding proves that the woodcocks are hatching twice a year.

Ede Agárdi

Nestling and hatching of the woodcock in the neighbourhood of Zagyvaróna and Mátraszele, in 1965 and 1966. I was informed for the first time about a nest of the woodcock in the first days of May, 1965. I was not in a position to control this nest, having been situated this nest in the neighbourhood of Mátraszele, and consequently this data must be considered as uncertain. In the course of the year 1965, I did not even hear of other nests. On the 17th of May, 1965, walking upwards in the young shrubbery a woodcock flew up just before me. Having been his flight irregular, I looked at the place from where it flew

up. I perceived there four feathered young birds that were not yet able to fly. I succeeded to catch them and to put rings on their feet. In the course of the year 1966, I already obtained notice of several other nests. One of the shooters of Mátraszele found a nest of woodcock with 4 eggs, on the 16th of April. I looked at them on the 19th. The nest was found on a weed-grown place at 3 m from the border of the ditch on an embankment covered with acacia and elder trees. We did not disturb the hatching bird. Later on I continued to control the nest, but I found in it only the egg-shells that had been regularly separated in the middle. They might have been hatched out on the 22nd or 23rd, and the birds left the nest soon after.—On the 28th of April, I found a nest which was situated likewise on the border of a deep ditch in an acacia-wood on a glade between four elders. But in this nest I found only one wadding coming from a gun of 16 mm calibre, four broken eggs, as well as feathers pulled out by the shots.—On the 3rd of May, three young woodcocks of about three days of age were brought in by one of my acquaintances. On my request he accompanied me to the place where they had found them. When we arrived to the site, I caught site of the mother bird seeking after her nestlings; she flew away on our approaching. Upon short seeking, I found the nest, where some eggshells and a rotten egg could be found. This nest, too, was in an acacia-wood, between dense elder-trees, at a distance of about 8 metres from the road of a relatively large traffic.

I set down the nestlings there, from where I saw the mother-bird fly up. These began without delay their soft chirping, that, however, sounded to a great distance; I was waiting, from a certain distance, whether the old woodcock would come along. After waiting for an hour approximately, I heard a rettling noise on the forest floor coming from the direction of the nestlings, where upon the chirping stopped. From this I could notice that the woodcock had found its nestlings. Next day I made a control and found them already farther along, but it was again the old woodcock that betrayed where its nestlings were staying. These were already sitting quietly on the forest floor. Later on, I was seeking for them, however, I could not find them.—On the 8th of May, I got again a news from Mátraszele, where a nest of woodcock was found together with three eggs. I went there to search it on the 12th. This nest, too, was in an acacia-wood. Unfortunately, on the place indicated, I have found only an empty nest. The great quantity of feathers beside the nest gave evidence of the fact that some rapacious animal caught and ate the hatching woodcock together with the eggs.—On the 27th of June, my father found four feathered nestlings that could not yet fly. He found these on the same occasion after the mother-bird had flown up. My father was picking up mushrooms in the young shrubbery, when the old woodcock flew up. He also looked about the place, the woodcock might have flown up from. There he found the young birds sitting close one another. On the 28th I also went there to put rings on the feet of the young birds. By this time, I could find them in spite of a thorough seeking. The old woodcock might have led off his young birds to a great distance. There is no doubt that the data is authentic. Our area is from the point of view of hatching highly appreciated by the woodcocks. Nests can most frequently be found in acacia-woods. Woodcocks certainly prefer the acacia-woods because they are covered with thick elders and are almost impenetrable. The soil of such woods is soft and loose, thus food is easily accessible for them. According to my experiences, the woodcock which is leading his young birds, scrape off the forest floor from the soil on several places. So even the young birds are able to reach easily the insects of the soil. In the proximity of the young birds, too, that were found and controlled on the 4th of May, there was a recently scraped off area of 1.5×1 m.

Ferenc Varga

Avocet at the fish-pond of Pellérd. On the 1st of April 1967, two avocets appeared on the fish-pond of Pellérd in the County of Baranya. They were taking a rest at the skirts of the pond, accompanied by garganias. The presence of avocets in the County of Baranya was not known for a long time.

György Geréby

Colony of black-headed gulls in Nagyberek at the lake of Balaton. On the 23rd of May, 1966, I visited the colony of black-headed gulls in Nagyberek, at the Lake of Balaton, where 200 pairs might have been present. I controlled about 100 nests. In the greatest part of the nests there were 3 eggs, in many of them 2, and in a few only one. There were also two nestfuls consisting of 4 and 5 eggs respectively. I did not find any nestfuls of more than five eggs. The eggs were all of the same colour and of similar design, thus one can not presume that the eggs had been laid into the same nest by different birds, that

often happened in the case of gulls. In addition to the nestfuls containing eggs, as mentioned above, there were 20 nestfuls with hatched young birds which were quite big already. The nest were situated on places covered with sedge grown in shallow water, (as I was told by my companion: "sedge"). I visited the area in 1967 several times, but the gulls had disappeared because the area became dessicated.

Ede Agárdi

Observations of cuckoos at the nest of a robbin. On the 2nd April, 1967, I discovered a nest of a robbin in the beech-wood called "Budavölgy". The nest was situated in a dip under roots, in the upper part of the valley, at the juncture of two deep ditches, on the embankment of a road made by means of a bulldozer. It contained 4 eggs. When I was approaching to the same nest on the 5th of June, I noticed an excessive cheeping of wren. I walked carefully in order to see what it might be in the proximity of the nest, and also because the noise could be heard from the direction of the nest of the robbin. I might have been at a distance of about 30 m from the nest, when I could remark a brown cuckoo-hen flying off the nest. I went nearer to the nest and set down on a little hump at the foot of a hornbeam, opposite the nest. There was a small bush before me, hiding me from the direction of the nest, permitting, however, for me to have an appropriate sight of the nest and its surroundings. In a few minutes the cuckoo appeared and set down on the road, not far from the nest, and made, after a while, a flapping to the nest and wanted to slip into it under the roofs. Being the dip too small, only its head as well as a small part of its body could get through. He attempted this movement of slipping through at least five times, then set himself on the road, after having made further flappings. Only some seconds might have been elapsed, when he returned once more to the nest and the former scene repeated itself. It again went on pressing the front-part of its body to the orifice beyond the nest, then skipped back to the road. It tried five times—in such a way—to take place in the nest. When making the last effort, two blackbirds appeared and rushed at the cuckoo with dive-flight, making their voice heard in a rather strong way. Hereupon, the cuckoo flew among the leaves, where it was followed by the blackbirds. They ran three rounds and then I lost sight of them. I have been waiting for about a quarter of an hour, but the cuckoo did not return, therefore, I left for the nest, because I wondered whether there were cuckoo eggs in it. Now again, the wrens began their cheeping, but this time their noise was directed against me. Arriving at the nest I noticed that it was almost full of earth, so that the eggs could not even be seen. I pulled out the nest, then dispersed the earth therefrom, after having taken off the eggs. The nest contained 6 of them. I cleaned off the loose, rolling earth beyond the place of the nest, then replaced it and put the eggs in it again. I did not hope that the cuckoo would return, because the earth fallen into the nest did not permit to have a sight of the eggs. The observation as described was made at 14h 30'. Then I started to control the robins staying in the ditch of the right side. I wandered through the ditch and after having passed a peak I returned to the ditch along another ditch. Looking into the nest, first of all, I noticed a lump of earth. Taking out the lump of the nest, the cuckoo eggs being there immediately leapt to the eye. Out of the eggs of the robin two were missing. I absented myself from the nest only for about half an hour, and it was during this time that the cuckoo—that was returning there after all—laid its egg into the nest of the robin.

The egg was interesting, it had a shape out of proportion. The egg was of white basic colour, being on the end brown-spotted in form of a wreath. I found such an egg of cuckoo also on the 8th of May, at about 300 m far from this place. The eggs were of quite the same colour, and even regarding the shape both were out of proportion. Undoubtedly, the former egg was also laid by this hen. I could remark that the earth covering the eggs fell into the nest owing to the endeavours the cuckoo made to get therein. The hole, where I replaced the nest, was not so big that the cuckoo could have succeeded to sit into the nest. During the period of my observation I have not seen the birds that were owners of the nest, thus they—in all probability—did not perceive the cuckoo prowling about their nest. When laying its egg, the cuckoo was in many other instances, attacked by small singing birds.

Ferenc Varga

Two eggs of cuckoo in the nest of a robin. According to literature the cuckoo-hen generally lays only one egg in each nest. In case if more than one egg of cuckoo were in the nest, they are due to several hens. In nestfuls containing two or even three eggs of cuckoo, several of them laid by each hen may easily be distinguished, so much the more

as they are rather different regarding both colour and shape. On observing these eggs of cuckoo found in the nest of a robin, I have stated that there exist cuckoo-hens of passage and those staying for rather a long time on the site. In each valley I found only one, seldom two eggs laid by cuckoos of passage, while I discovered 4 to 5 eggs due to cuckoos staying for a long while on the place. These hens, of course, are also wandering about during the period of egg-laying, and the number of their eggs is also higher. I ignore the distance to what these cuckoos do lay their eggs. This may perhaps not even be stated in our area, because the hatching places as well as the nests of the robins can be found rather dispersedly. Being even the frontier of the country not far off, I think it possible that having laid an egg here, the next one will already be laid outside the border. These hatching places can be found most frequently on banks of ditches situated, generally, in broad-leaved forests (acacia, oak, beech).

The question may be brought up, by means of what the fact can be proved that eggs of the same colour and of the same shape are due to one hen? To this question the reply was given by the eggs of one of the cuckoo-hens itself. I found the four eggs of this hen in a ditch of about 2 meters length. The colour of the eggs was: white basic colour, being on the thick end brownspotted in the form of a wreath. This, indeed, does not yet prove that all the four eggs have been laid by the same hen. The fact that all the four eggs were out of proportion regarding the shape can be accepted as a sure proof. These are interesting, long-shaped eggs, on one of their sides they are more flat, wherefrom results their shape out of proportion. It is quite sure that these eggs were laid by the same hen. Indeed, a slight difference manifests itself regarding their shape, namely one of them is edgeless, while the other one is more peaked. I found the first egg of this kind on the 8th of May, 1967, while I discovered the other three ones on the 5th, 10th and the 12th of June, in the nests of the robins in the valley of "Budavölgy" covered with beech-trees.

Another cuckoo-hen, too, was staying in the same district, that had already laid several eggs, and it happened even in two instances that the two hens laid their eggs together into the same nest. The eggs of the latter were rather small. As to its dimensions, they were equal to the eggs of the robins. Their colour was of nigger-white basis varied with brown spots tending towards mauve, with flimsy dark brown spottedness. Eggs of cuckoo disposing of such colouring are very seldom. On the 8th, the 10th, 15th further on the 21st of June, I found two eggs laid by this hen in the nest of another robin. This nest was to be found on the side of the perpendicular ditch in a hole-like dip made by me. I discovered it on the 15th containing an egg of a robin, too, on the 21st I again walked there and looked at the nest. It was damaged to a higher degree, so that the eggs could not even be seen therein among the covering of the nest that had been entangled. Dipping my hand into the nest I felt two eggs in it. After having taken them off, I noticed that the two eggs in my hand into the nest I felt two eggs in it. After having taken them off, I noticed that the two eggs in my hand were due to the cuckoo-hen laying small eggs. Regarding colour they were so similar that even the spottedness was more dense on one of their sides.

Regarding their shape a difference of 0.1 to 0.2 mm became visible. Such a difference of dimensions can be noticed in the nest of all bird-species, of course, also in that of the cuckoo. No doubt, both eggs have been issued by the same egg-laying. In the days when this cuckoo-hen might have laid his two eggs in the same nest, the weather might have been exceedingly cold and rainy. In all probability, this fact might have prevented the cuckoo from seeking another nest for the following egg. In comparison to the two previous years, the number of the nests of the robin was also inferior in this district. It may be that the first egg got entangled in the covering of the nest, and when laying the next egg, the cuckoo did not notice the former one being already in the same nest. This, by all means, was the reason for which she was compelled to lay two eggs into the same nest what is a riddle to us. As far as I know, it happened on one occasion already that two similar cuckoo eggs were found in one nest. It was, at least, presumed that both eggs had come from the same cuckoo-hen. The nest found by me containing two similar eggs of cuckoo also prove that this case, too, may occur. In my opinion, the disturbing circumstances (few nests, cold, rainy weather, etc.) had provoked this fact, i.e. that two eggs were laid by the same hen into one nest.

The eggs of other cuckoo-hens laying a smaller quantity of eggs are quite different regarding both colour and shape from those of the two cuckoo-hens mentioned above. Therefore, the eggs coming from the other hens can be distinguished well from the eggs of these two cuckoo-hens. Another example: it is already for the third year that I found the eggs of the same cuckoo-hen in the district called "Szalmahíd". The eggs of this specimen are of a light-brown basic colour, being on the thick end brown-spotted and marked

with lines. Of course, there is a difference even between the eggs laid by the same cuckoo-hen. I made this observation, so far, regarding especially their shape. A certain difference becomes visible ad to the colouring, too, though more observation is needed for the determination of this fact.

I deem it interesting having found also in the year of 1966 two eggs of the cuckoo-hen that laid the small eggs. Regarding the colour they were similar, as to their shape a considerable difference was visible. These two eggs were in the same area where I discovered the two eggs of this cuckoo-hen laid into one nest, in 1967. Ever since I am searching the life of the cuckoos, I have found that through the eggs many questions could be answered that, perhaps, were not known so far. Coming back to the cuckoo laying small eggs, I deem it worthy of mentioning that she laid eggs in a nest without having made there any change of the same. In my opinion, even this is an anomalous fact because for instance the cuckoo observed by the nest, had removed already two eggs of the robin. (See above: Observation of the cuckoo at the nest of the robin.)

Ferenc Varga

Slug eating the young of the cuckoo. In the surroundings of Rónabánya, I found a nest of a robin in one ancient ditch covered with beeches, on the 18th June, 1965. There was a lifeless young of cuckoo, of about 3 to 4 days with an about 10 cm long slug of one inch thickness in the nest. The slug was copiously eating of the young cuckoo. It was gnawing off the skin of the back starting from the neck, and was eating the fleshy parts between the bones up to a certain depth. As far as I know this type of slug is eating exclusively mushrooms, it is preying especially on bolets and russulas. The said slug probably found the young cuckoo in the nest, and went on consuming the helpless young bird. I think it likely that the young of the cuckoo had been still alive when the slug started to eat it. It could be well seen that the young bird had not been perished long before.

Ferenc Varga

Mass devastation of nightjars caused by cars. On the very short section of the subsidiary road along the wood between Csákánydoroszló and Óriszentpéter, 8 to 10 carrions of nightjars (*Caprimulgus europaeus*) could be seen during the period ranging from the 6th to the 20th July, 1966. The birds that came into the flood-light of the cars passing away knocked against these vehicles which caused their death.

József Csaba

Parus montanus in the parklands of the Danube. On the 12th of October, 1966, early in the afternoon I observed birds in the parklands (consisting of poplars and willows), situated at South-East of the highway Medve—Győr between the main branche of the Danube and the main-dike of same on the right hand. The great quantity of serins, lesser spotted wood peckers and tits singing loudly attracted my attention, being this not a regular sound picture when mixed together with the heaps of wild-guees under passage. The mixed flocks on tour altered themselves with short-toed tree-creepers and nuthatches, when suddenly my attention was turned to the peculiar voice of the *Parus montanus*. I observed them in three flocks, I saw these tits assembled in one or two pairs in each flock. They were very noisy and were gathering their food — in the same way as blue titmouses do — from the crowded colonies of plant-louses to be found especially on willow branches. This specimen of tit is well known to me — particularly with a view to their voice — from Slovakia, where I found them relatively frequent in the mixed pine-woods of Selmečbánya, in the ancestral beech-woods of the mountains of Polyana as well as in the park-like sludges of the thinly planted woods of Liptó. I did not find them so far during my investigations of several years made in the parklands of the Danube (on the border of Czechoslovakia). Even if these tits observed on this occasion had been stray species, it would by all means be worthy of observing also in the period of nestling the presence of the *Parus montanus* in the parklands of the "Szigetköz".

F. J. Turček

Willow tit in the mountains of the Pilis. On the 18th of August, 1967, I met in the surroundings of Visegrád, beyond the holiday-house MEDOSZ, in a dry ravin a smaller flocking of birds (wood-warbler, great titmouse, robin, blackbird). Although a strange voice of "dé—dé" striked my ear, that was not to be mistaken for the calling of the willow tit (*Parus montanus*). Later on I saw the bird, too, for a few moments. In spite of finding these species during the following days too, the willow tit, however, could not be seen any more.

Dr. András Keve

Presence of further sombre tits in the district situated more to the north of the basin of Transylvania. On the 12th August, 1967, I had the opportunity to observe closely two sombre tits (*Parus lugubris*) cheeping in a strange way in the thorn bushes at the foot of the Kelemen Alps, in the pasture land of the hill-side varied with wide-spread trees, bushes, rocks situated beyond Dédabisztra.

Miklós Béli

A pair of wren feeding the youngs of the great titmouse. On the 12th of May, 1966, I was observing from 5 o'clock till 19 o'clock in the territory of the fish breeding ponds of Garadnavölgy, situated in the Mountains "Bükk", a pair of great titmouse feeding eight youngs in a primitive board hollow of an open orifice. Immediately after the feeding of the old birds, a great titmouse appeared on the top of the hollow, carrying some food in its bill. As soon as the tit that fed the youngs flew out off the nest with a pile of droppings in its bill, the wren immediately occupied it, leaving it soon after. This bird did not carry any excrement with. It more than once happened that even two wrens were waiting on the top of the hollow—having these birds some food in their beaks—until the old tits flew away. Thus the pair of wren fed the young ones. During this period the old tit-birds were carrying food to the youngs on 272 occasions, while the wrens did it on 342 times. This activity was displayed by the pair of wren from the 12th till the 20th of May. I suppose that from their nest somewhere in the neighbourhood their own youngs perished and on hearing the voice of the hungry tits that were asking for food, the instinct of feeding aroused in them and they satisfied the same on those young birds. During the entire period of feeding the attitude of the old tit-pair was not hostile towards the pair of wren carrying food to their youngsters.

István Vásárhelyi

Wall-creeper in Pécs. On the 20th of February, 1967, I saw a specimen on the northern wall of the "Pius" church, and on the 24th I noticed 24 birds of the same kind on the same place.

Ede Agárdi

Grey-headed wagtail of the north in the county of Vas. For a long while but one specimen of the greyheaded wagtail (*Montacilla flava thunbergi*) originating from the county of Vas was known, collected by ISTVÁN CHERNEL on the 7th of May, 1899, in Tömörd and presented to the ornithology collection of the Museum of Szombathely, where it was destroyed owing to the events of the war. The second specimen—likewise a male—was observed by me on the 24th of April, 1960, in the territory of this county in the surroundings of Nárái, on the rural track-way between the village and the wood. I could observe this bird of confident attitude for a long while at a distance of scarcely 10 m, thus this subspecies of salte-grey crown of head, without eye-stripe could strictly be determined, especially on the score of the black feathers covering the ears.

József Csaba

Great grey shirke nesting near Kolozsvár. I had knowledge so far from the hatching of great grey shirkes (*Lanius excubitor*) in the territory of Roumania only from the pertinent literature. At last I succeeded in the course of April 1967 to find a nestling pair of great grey shirkes on the bank of the steamlet Nádas, in the surroundings of the village of Szucság. The nest was hidden from view by its builders in the inside of a bush of mistletoe (*Viscum album*) that was flourishing on a high part of an aspen. I was observing the pair of great grey shirkes feeding their youngsters and guarding carefully their nest, during the period of 28th April—9th of May.

Miklós Béli

Woodchat shirke in Miskole. The nestling of woodchat shirkes (*Lanius senator*) at the foot of the Mountains of Bükk was mentioned already on several occasions by literature however, it was not mentioned at all in the recent ten years. On the 17th of May 1966, we were with the group of ornithologists under the leadership of L. B. SAGE, in Miskole, and that was M. L. CASSON, who drew my attention to the fact that he had seen a woodchat shirke on the hill of Avas. When I got up the hill together with the other members of the group I caught sight of the first specimen in the corner of the cemetery, and later on I discovered the second one in the orchard situated behind the observation tower.

Dr. András Keve

The spread of the house-sparrow in the mountains of the Bükk. Since the 1st of March 1933, I have been living in the region of the fish breeding ponds of the valley of Garadna. In this district I noticed house-sparrows previously only on three occasions, namely on the 12th of February 1963 I saw a male, and on the 22nd of May 1944, as well as on the 6th of March 1947 a hen on each occasion. Even these species were staying here for about one or two hours only. They nuzzled themselves especially on the feeding table. The nearest site inhabited by house-sparrows was Hámor, situated at 4 kms. from the fish breeding (called Hámor and Ómassa),; in the village itself house-sparrows, while on the neighbouring wall rocks and hollows tree-sparrows had their nests. The house-sparrows were passing from here in the course of 1945 up to the surroundings of the Palota Hotel, and the station of the narrow gauge railway, where they were regularly fed by the guests visiting these places. In 1946 a stable was established by the Board of Woods and Forests in the upper part of Lillafüred. House-sparrows immediately made their appearance in the neighbourhood of same, and they even built their nests there. In 1947 there was likewise established a central stable in the valley of the Garadna, near the station of the narrow-gauge railway, at a distance of about 1.5 km from the fish breeding area. On this place too a bigger flock of house-sparrows appeared immediately, that was constantly netling there at least until 1. 3. 1967. In the course of the winter of 1958 one or one house-sparrow could be seen in the territory of the fish breeding area. These, however, disappeared after having stayed there for a short while. One pair of them was the daily guest of the fish breeding area for the whole day since the 5th of March 1949. They were twittering too loud and gathering food especially near the living house. But in every instance they left prior to the nightfall. On the 28th of March, they started the carrying of the nest material into the rather shaking nest of the house martin situated under the eaves of the house and they also spent the night there. The first brood was fledged with success. They fed the young birds by the worms of the meath moth that was very frequent at that time. However, the shaky nest tumbled down owing to the restlessness of the second brood, the feathers of which were just growing. Owing to the fact that nobody was staying at that time in the living house, the young birds all were killed by a playful dog. Hereupon the old birds disappeared. During the period from 1950 till 1965 in wintertime a pair seldom made its appearance; these, however, always disappeared late in the afternoon. In the spring of 1965 an other pair removed here occupying a desk hollow placed under the eaves of the building and raised with success three broods by feeding them especially with insects and worms. However, after the third brood was flown away, they disappeared together with them and made their appearance again only at the beginning of the spring of 1966, occupying the old nesting hollow. Together with these birds also another pair of house-sparrows settled down there and occupied the primitive, narrow small box of slight dimensions near the hollow hooked onto the wall. Likewise three broods were made flown off by this pair. After the young birds had left the nest, all of them were scattered in all directions. Although, the old birds remained already here for the winter. Moreover, then a third pair joined them by occupying the nest of a house martin. They again carried nest material late in the autumn and passed the night here. They procured their food especially from the throw-out of the kettle near to the nest serving for the preparation of the fish food.

On the 18th of May, from 5 o'clock in the morning till 7 o'clock in the evening I counted several feedings at the hollow that were inhabited formerly. The result of this counting is as follows; the hen fed the young birds on 277 occasions, the male in 152 instances, that is altogether 429 occasions. The number of the young birds was 6. It is interesting that the hen left on each occasion with a heap of excrement in its beak, and let it drop far away from the nest. The male, however, never did so. For feeding exclusively insects and worms of different types were carried by them.

Under these circumstances the sparrows are decidedly useful because a great quantity of insects and worms are consumed by them. They do not hinder the tits in their nesting. They do not frequent the winter feeders, because we exclusively fill them with animal scraps, and chiefly with suet.

István Vásárhelyi

House-sparrows eating young swallows. By the extraordinary and remarkable weather at the end of May, 1966, abnormal phenomena were caused in respect of the habit of life of the birds. The below letter is a report on the most striking case:

A pair of swallows (*Hirundo rustica*) has been living for two decades in a nest on our house in Fadd. At the end of 1966, when the hatched-out young birds had to be fed, it

was so cold that the old birds could not provide for the food and the young birds perished in the nest. After the mother bird came off from the nest, the house-sparrows devoured the little carrions. They also had young birds at this time. Taking into consideration the unusual weather I did not find this fact strange. In the contrary, I found it peculiar that in June, when the swallows were repeatedly hatching and the young birds were some-days old, the sparrows went to war against the pair of the swallow and removed the young swallows by force cutting them into strips for their own nestlings. Nevertheless, it was not cold at that time and there was a quantity of other food available in abundance. In June, (when the said pair of swallows was hatching for the second time) further three pairs of swallows begun to build a nest on our house. Having, however seen the bitter struggle between the first pair of swallows and the sparrows, they desisted from the nesting and abandoned our household. They were followed by the first pair of swallows in a short time and they did not even returned in September for a farewell as they had done in the course of former years. I thought that thereupon no swallow will build a nest on our house. My fears were, however, exaggerated, because our swallows arrived even this year and they even hatched successfully having not been troubled by the sparrows.

István Borda

Black-headed bunting in the mountains of Dobrudzsa. The black-headed bunting (*Emberiza melamocephala Scop.*) is one of the species to be found most rarely in the territory of Roumania. A unique species of the same is known that was found near Murfatlar, in May 1909; another species was observed by M. R. DROST on "Kígyók Szigete" (island of serpents) on the 7th of May 1928. The first species was observed by me near the Tulcea (Dubrudzsa region). It only appeared for a moment, therefore, so I could not collect it. Thereupon I did not observe them for more than one year, finally I succeeded to keep under observation for more than a quarter of an hour a male specimen of a very pleasant colouration at a small distance on the 2nd of July, 1967. The site of observation was an orchard abounding in undergrowth and that was lined with hedges. Afterwards it has come to my ear that also the natural scientist, Mr. DIMITRI RADU observed a specimen on the 30th June 1967, on the island of the Danube Delta, called Garaorman.

Botond J. Kiss

Birds hatching on the top of artificial nesting boxes. As it is also proved by the below examples, the top of artificial nesting boxes may serve as a possibility of nesting for species that are hatching in open air. In 1960, in the village of Tahí, a spotted flycatcher (*Muscicapa striata*) was hatching on the top of a nesting box made of boards, type B₂. In 1967, on the top of a nesting box of board, Type B₁ accommodated under the eaves of a house in Leányfalu a blackbird (*Turdus merula*), and in the nesting box a great titmouse (*Parus maior*) was hatching, and rearing their young birds together. At the same time on the top of a nesting box made of a green tube of bakelite where a tree-sparrows (*Passer montanus*) laid the foundation of its house, a collared turtle-dove (*Streptopelia decaocto*) was nesting. There were, in all these cases, possibilities for nesting in abundance.

Péter Somogyi